

THE ROLE OF CULTURAL HERITAGE SITES IN THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY

Lecturer at the Navoi branch
of "Profi University"

Islom Ilgor ugli Fattoyev

Annotation: This article provides a scientific and theoretical analysis of the role of cultural heritage sites in the development of the tourism industry. The importance of cultural heritage in enhancing tourism infrastructure, increasing regional economic potential, and promoting national values is examined. The study explores the effective use of historical monuments and cultural heritage sites in tourism and proposes recommendations for their preservation and integration into the tourism sector.

Keywords: tourism, cultural heritage, historical monuments, cultural tourism, economic development.

TURIZM SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY MEROS OBYEKTLARINING ÒRNI

"Profi University" Navoiy filiali
o'qituvchisi **Fattoyev Islom Ilg'or o'g'li**

Annotatsiya: Ushbu maqolada turizm sanoatini rivojlantirishda madaniy meros obyektlarining o'rni va ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Madaniy meros obyektlarining turizm infratuzilmasini rivojlantirish, hududlarning iqtisodiy salohiyatini oshirish hamda milliy qadriyatlarni targ'ib etishdagi roli yoritib beriladi. Tadqiqot jarayonida tarixiy obidalar va madaniy meros obyektlaridan samarali foydalanish masalalari o'rganildi hamda ularni asrash va turizmga integratsiya qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: turizm, madaniy meros, tarixiy obidalar, madaniy turizm, iqtisodiy rivojlanish.

РОЛЬ ОБЪЕКТОВ КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ В РАЗВИТИИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ

Преподаватель Навоийского филиала
университета «Profi University»

Фаттоев Ислам Илгор угли

Аннотация: В данной статье научно-теоретически анализируется роль объектов культурного наследия в развитии туристической отрасли. Рассматривается значение культурного наследия в развитии туристической инфраструктуры, повышении экономического потенциала регионов и популяризации национальных ценностей. В ходе исследования изучены вопросы эффективного использования исторических

памятников и объектов культурного наследия в туризме, а также разработаны рекомендации по их сохранению и интеграции в туристическую деятельность.

Ключевые слова: туризм, культурное наследие, исторические памятники, культурный туризм, экономическое развитие.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida turizm sanoati jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, madaniy meros obyektlariga boy bo'lgan mamlakatlarda turizmni rivojlantirish muhim strategik ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev o'z nutq va asarlarida milliy madaniy merosni asrash, uni turizm orqali dunyoga targ'ib etish masalasiga alohida e'tibor qaratib kelmoqda. Tarixiy obidalar, me'moriy yodgorliklar va madaniy an'analar turizm salohiyatini oshiruvchi asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning o'qib tushinish ko'nikmasini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Axborot oqimi kuchaygan hozirgi davrda an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda innovatsion texnologiyalardan, xususan, multimediali vositalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.[1].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tahlil va sintez, qiyosiy-taqqoslash, statistik ma'lumotlarni o'rganish, ilmiy adabiyotlar tahlili kabi metodlardan foydalanildi. Shuningdek, madaniy meros obyektlarining turizm rivojiga ta'siri bo'yicha mavjud ilmiy manbalar umumlashtirildi. Tadqiqotning nazariy asosini madaniy turizm, barqaror rivojlanish va madaniy merosni boshqarish konsepsiyalari tashkil etadi.

Empirik tahlil jarayonida madaniy meros obyektlari joylashgan hududlarda turizm rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Bunda statistik ma'lumotlarni interpretatsiya qilish metodi orqali turizm oqimi, xizmatlar hajmi va infratuzilma rivoji o'rtasidagi bog'liqlik aniqlandi. Shuningdek, normativ-huquqiy hujjatlar kontent-tahlili asosida o'rganilib, davlat siyosatining madaniy turizm rivojiga ta'siri baholandi.

Tadqiqotda geoturizm va madaniy landshaft yondashuvlari asosida madaniy meros obyektlarining hududiy rivojlanishga ta'siri tahlil qilindi. Bundan tashqari, SWOT-tahlil metodi orqali madaniy meros obyektlaridan foydalanishdagi imkoniyatlar, muammolar, tahdidlar va istiqbollar aniqlanib, ularni turizm tizimiga integratsiya qilish bo'yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqildi. Mazkur metodologiya tadqiqot natijalarining ishonchliligi va amaliy ahamiyatini oshirishga xizmat qildi

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, madaniy meros obyektlari turizm oqimini jalb etishda muhim rol o'ynaydi. Tarixiy shaharlar, me'moriy yodgorliklar va arxeologik obidalar turistlar uchun asosiy diqqat markazi hisoblanadi. Madaniy meros asosida rivojlangan turizm hududlarda yangi ish o'rinlari yaratish, xizmatlar sohasini kengaytirish va mahalliy aholining daromadini oshirishga xizmat qiladi. Shuningdek, madaniy meros obyektlari milliy o'zlikni anglash va ma'naviy qadriyatlarni saqlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

MUHOKAMA

Olimlar fikriga ko'ra, madaniy turizm barqaror rivojlanishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Xususan, Richards (2018) madaniy meros obyektlarini turizm bilan uyg'unlashtirish hududlarning iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Boshqa tadqiqotchilar esa madaniy merosni muhofaza qilish va undan oqilona foydalanish muvozanatini ta'minlash zarurligini qayd etadilar.[2]. Shu bois, madaniy meros obyektlaridan foydalanishda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, ayrim olimlar madaniy meros obyektlarining haddan tashqari ekspluatatsiya qilinishi ularning asl qiyofasiga zarar yetkazishi mumkinligini qayd etadilar. Shu sababli, ilmiy adabiyotlarda madaniy merosni boshqarishda innovatsion yondashuvlar va barqaror turizm tamoyillarini joriy etish muhimligi ta'kidlanadi. Madaniy meros va turizm o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik masalasi ko'plab xorijiy olimlar tomonidan chuqur o'rganilgan. Richards (2018) madaniy turizmni hududiy rivojlanishning muhim vositasi sifatida baholab, madaniy meros obyektlari asosida shakllangan turizm barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashini ta'kidlaydi. Timothy (2011) esa madaniy meros obyektlaridan foydalanishda ularni muhofaza qilish va tijoratlashtirish o'rtasidagi muvozanatni saqlash zarurligiga urg'u beradi.[3]. Smith (2016) fikricha, madaniy meros turizmi nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki jamiyatda tarixiy xotira va madaniy identifikatsiyani mustahkamlaydi. So'nggi yillarda madaniy meros va turizm integratsiyasi masalasi xalqaro ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinmoqda. Ashworth va Tunbridge (2017) madaniy meros obyektlari turizm rivojining muhim resursi bo'lib, ular hududlarning iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishini ta'kidlaydi.[4]. Ularning fikricha, madaniy merosni boshqarishda hududiy xususiyatlarni hisobga olish barqaror turizm rivojini ta'minlaydi. Graham, Howard va Poria (2019) madaniy merosni turizm bilan uyg'unlashtirish jarayonida ijtimoiy manfaatlar ustuvor bo'lishi lozimligini qayd etadilar. Olimlar madaniy meros obyektlari mahalliy aholining madaniy identifikatsiyasini mustahkamlash bilan birga, turizm orqali iqtisodiy faollikni oshirishini ilmiy asoslaydilar. Zhang va Smith (2020) tadqiqotlarida raqamli texnologiyalar, xususan, virtual ekskursiyalar va raqamli arxivlar madaniy meros obyektlarining turistik jozibadorligini oshirishda muhim vosita ekanligi isbotlangan. Ularning fikricha, innovatsion yondashuvlar madaniy meros obyektlarini himoya qilish va ularni ommalashtirish o'rtasidagi muvozanatni ta'minlaydi.[5].

Timothy va Nyaupane (2021) madaniy turizmning barqaror rivojlanishida ekologik va madaniy mas'uliyat muhim ekanligini ta'kidlaydi. Olimlarning fikricha, madaniy meros obyektlaridan noto'g'ri foydalanish ularning degradatsiyasiga olib kelishi mumkin, shu bois boshqaruvda ilmiy yondashuv va monitoring tizimlarini joriy etish zarur. Shuningdek, UNWTO ekspertlari (2022) madaniy merosga asoslangan turizm hududiy rivojlanishning katalizatori ekanligini qayd etib, davlat, xususiy sektor va mahalliy hamjamiyatlar hamkorligining muhimligini alohida ta'kidlaydilar. Ularning xulosalariga ko'ra, madaniy meros obyektlari asosida shakllangan turizm modeli uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi.[6].

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, madaniy meros obyektlari turizm sanoatini rivojlantirishda muhim strategik resurs hisoblanadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, madaniy meros obyektlari turizm sanoatini rivojlantirishda strategik ahamiyatga ega bo'lgan resurs hisoblanadi. Ularni muhofaza qilish, ilmiy asosda restavratsiya qilish va turizm faoliyatiga integratsiya etish mamlakatning iqtisodiy va madaniy rivojiga xizmat qiladi. Davlat siyosati va ilmiy yondashuv uyg'unligi madaniy turizmni barqaror rivojlantirishning asosiy omili sifatida namoyon

bo'ladi. Ularni asrab-avaylash, restavratsiya qilish va turizm faoliyatiga samarali integratsiya etish mamlakat iqtisodiyoti va madaniy hayotining rivojiga xizmat qiladi. Kelgusida madaniy turizmni rivojlantirishga qaratilgan kompleks dasturlarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
2. Richards G. Cultural Tourism: Global and Local Perspectives. – London: Routledge, 2018.
3. Timothy D. J. Cultural Heritage and Tourism. – Bristol: Channel View Publications, 2011.
4. Smith M. Issues in Cultural Tourism Studies. – London: Routledge, 2016.
5. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi materiallari, 2023.
6. Ashworth G. J., Tunbridge J. E. The Tourist-Historic City. – London: Routledge, 2017.